

ณ กาลครั้งหนึ่ง
ที่ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย
๓ มิถุนายน ๒๕๕๔

โดย

วันชัย ภู่งาม

ณ กาลครั้งหนึ่ง ที่ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ๓ มิถุนายน ๒๕๕๔

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

มูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา ได้รับจดหมายเชิญจากท่าน
ผู้อำนวยการโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย เพื่อไปสนทนาธรรมกับคณะนักเรียนที่มี
ความสนใจ ณ ห้องนวัตกรรม ในเวลา ๑๐.๓๐ - ๑๒.๐๐ น. เมื่อวันศุกร์ที่ ๓ มิถุนายน
๒๕๕๔

ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ได้มีเมตตาให้อาจารย์อรรณพ หอมจันทร์ คุณคำปั้น อักษรวิสัย และ คุณธนากร นรวชิรโยธิน ไปเป็นวิทยากร การสนทนาธรรมในวันนี้ เป็นหัวข้อที่นักเรียนตั้งขึ้นเองคือ "ธรรมะกับการดำเนินชีวิต" ซึ่งหากนักเรียนตั้งใจฟัง จะได้รับประโยชน์อย่างมาก ในพื้นฐานทางพุทธศาสนากับความเข้าใจในชีวิต ที่ท่านวิทยากรได้กรุณาเมตตาบรรยายไว้อย่างน่าสนใจมากครับ ข้าพเจ้าใคร่ขออนุญาต นำความบางตอนจากการสนทนามาฝากทุกๆ ท่านดังนี้ครับ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมา สัมพุทฺธัสสะ
 นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมา สัมพุทฺธัสสะ
 นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมา สัมพุทฺธัสสะ

นักเรียน :

ในเรื่องที่ใกล้จะเอนทรานซ์เนี่ยครับ ม. ๖ มีการอ่านหนังสือ มีความเครียด มีจุดหมายปลายทาง แต่บางครั้งก็มีกิเลสหลายๆ อย่าง เช่น ท้อถอย เหนื่อยล้า แล้วก็สิ่งต่างๆ มายั่วยุ อะไอย่างนี้นะครับ มีหลักอะไรบ้าง ที่จะให้เพื่อนๆ ทุกคนได้ยึด และมุ่งหน้าต่อไปครับ?

คุณคำปั่น :

ครับ ธรรมะก็เป็นเรื่องละเอียดนะครับ ไม่ว่าจะเป็นใคร ไม่ว่าจะเป็นวัยใดก็ไม่พ้นไปจากธรรมะ ขอกลับมาที่หัวข้อนะครับว่า ธรรมะกับการดำเนินชีวิต ซึ่งเราก็ได้ทราบแล้วนะครับว่า ธรรมะคืออะไร ต่อไปนี้คงจะได้ทราบนะครับว่า ชีวิตคืออะไร? แล้วก็สอดคล้องกับปัญหาที่น้องถามเมื่อสักครู่นี้อย่างไร? ก็ขอเชิญอาจารย์ อรรถนพ ครับ

อาจารย์อรรณพ :

ครับ จริงๆ จะตอบว่า พระพุทธศาสนามี คำตอบในทุกๆ ปัญหา ที่นี้ นักเรียนลองคิด ดูนะครับว่า ปัญหาจริงๆ เนี่ย อยู่ตรงไหน? ตัวปัญหาเนี่ย คืออะไร?

เรามีปัญหาไหม่ยว่า โอ้ย...อยู่ในวัยนี้ มีความคิดที่ว่ารุนแรง รัก ชัง อย่างรุนแรง จริงอยู่ นะครับ เป็นจริง เราลองคิดสิครับว่า ตั้งแต่เกิด ตอนนี้นักเรียนอาจจะอายุ ๑๖ ๑๗ ๑๘ แต่ย้อนไป นะครับ ตอนที่เริ่มเกิด ใหม่ๆ เพิ่งเป็นกลุ่มของรูปเล็กๆ ที่อยู่ใน ครรภ์มารดา ซึ่งทางวิทยาศาสตร์เค้าก็ ศึกษากัน ไหม่ยครับ เขาศึกษากันว่า เป็น ตัวอ่อน เป็นเอ็มบริโอ เล็กกว่าเอ็มบริโอ ก็ เป็นไซโกท ไหม่ยครับ? เค้าก็รู้ได้แค่นั้น แต่ พระพุทธเจ้ารู้ละเอียด ก่อนที่วิทยาศาสตร์

จะเรียก เอ็มบริโอ หรือว่าไซโกทเนี่ยเป็นกลุ่มของรูปที่เล็กจนมองไม่เห็น เกิดพร้อมกับ จิต ซึ่งตอนนั้นมีจิตแล้ว นะครับ ตอนที่เกิด หรือใช้คำว่า "ปฏิสนธิ" ซึ่งเราเอามาใช้ทาง วิทยาศาสตร์อยู่แล้ว "ปฏิสนธิ" ซึ่งก็ใช้ได้ แล้วอะไรเกิด? ตั้งแต่เริ่มเกิดนะ อะไรเกิด? เกิดก็คือ รูปเล็กๆ ที่เกิดมาส่วนหนึ่ง นะครับ ตั้งแต่ก่อนเป็นไซโกทเลย แต่เกิดพร้อมกับ จิต หรือว่า ปฏิสนธิเนี่ย มี ๒ คือ จิตปฏิสนธิ ซึ่งวิทยาศาสตร์ไม่รู้เรื่องนี้เลย แล้วก็รูปที่ ปฏิสนธิ รูปที่เกิดเนี่ย เกิดพร้อมกัน นะครับ ซึ่งจริงๆ แล้ว จิตตอนเกิดพร้อมกับรูปเล็กๆ นั้นนะ ค่อยๆ ขยายแล้วก็เพิ่มจำนวนมาตั้งแต่เล็กๆ จนโตมา ยืนกันอยู่อย่างนี้ หรือว่า เป็นพีเค้า เป็นอาจารย์ค่าป็น แล้วก็เป็นผู้ใหญ่แก่ๆ มานั่งตรงนี้ ไหม่ยครับ?

...ที่จะอธิบายคือ ตอนเกิดขึ้นนั้น มี
รูปเล็กๆ พร้อมจิต และจิตนั้นนะ
นักเรียนจะเชื่อกันมั้ย สะสม เรียกว่า
พืชเชื้อ ของกิเลสทุกอย่างไว้ในจิต
ตั้งแต่เกิดมา แต่ยังไม่มีโอกาส ไม่มี
ปัจจัยที่จะทำให้กิเลสอกุศลนั้น หรือ
ถ้าในทางที่ดี นักเรียนก็ต้องสะสมสิ่ง
ที่ดีมาด้วย

เพราะฉะนั้น ในจิตแต่ละขณะ สะสมทั้งสิ่งที่ดี และไม่ดีเอาไว้
เชื้อที่ดี และเชื้อที่ไม่ดีไว้ พอเริ่มที่จะโตขึ้น จนกระทั่งออกจาก
ครรภ์มารดา เป็นทารกก็ยังไม่รู้ความ แต่จริงๆ แล้วมีจิตตลอด
"จิต" เกิดดับ เกิดดับ เกิดดับ สืบต่อกันนับไม่ถ้วน ขณะนี้ก็เป็น
อย่างนั้นแต่เราไม่รู้ ขณะนี้ ขณะที่ "ได้ยิน" เนี่ย ขณะหนึ่งจะครบ
มีจิตเป็น "จิตที่ได้ยิน" แล้วดับไปรวดเร็ว แล้วก็มีความ "คิดนึก"
สลับอย่างรวดเร็วที่สุด เดียวก็ "เห็น" ก็เป็นจิตขณะหนึ่ง ดับแล้ว
ขณะที่ "ได้ยิน" ก็เป็นจิตอีกขณะหนึ่ง อันนี้ก็เป็นความละเอียด
ซึ่งนักเรียนที่สนใจ ก็สามารถที่จะศึกษาคำสอนที่แสนจะละเอียด
ลุ่มลึกนี้ต่อไปได้...

แต่พอเมื่อโตขึ้น เป็นเด็กๆ อย่างเช่น
เด็กอนุบาลเนี่ย ก็มีความคิดความ
อ่านในระดับเด็กอนุบาล ชอบเล่น
ลูกหิน เด็กผู้หญิงก็ชอบเล่นตุ๊กตา
เด็กผู้ชายก็เล่นพวกนี้ตามวัย

พอโตขึ้น เริ่มจะมีความเป็นไปของ
รูป ที่พร้อมขึ้น ก็เป็นปัจจัยทั้งเชื้อ
ฝ่ายไม่ดีและฝ่ายดีเนี่ย แสดงออกได้
เต็มที่ เพราะฉะนั้น เป็นช่วงวัยด้วย
เพราะว่า เป็นความเป็นไปของรูป ที่
เริ่มสมบูรณ์ ทางวิทยาศาสตร์เขา

บอกมีฮอร์โมนอะไรต่ออะไร ไซ
ไทม์? ก็ถูกในระดับกว้างๆ แต่
พระพุทธเจ้าแสดงว่า เป็นความ
เป็นไปของรูปที่อยู่ในช่วงวัยอย่างนี้
ที่บอกว่า มีความรู้สึกรุนแรงทั้งรัก
ทั้งชัง รุนแรง เพราะมีรูป ที่เอื้อให้

เป็นปัจจัย แม้ว่าเราจะมีกิเลส
อกุศลเหมือนกันตั้งแต่เริ่มเกิดเล็กๆ
แต่ยังไม่แสดงออก เพราะยังไม่ได้มี
การเห็น การคิดนึกอะไรมากมาย

แต่พอช่วงวัย ๑๐ ปีขึ้นไป ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ถึงวัยรุ่น ก็เป็นช่วงที่รูปเป็นปัจจัย ที่จะทำให้ ถ้าคนไหนสะสมที่ไม่ดีออกมา (สะสม) สิ่งไม่ดีไว้ในจิตเยอะ สิ่งนั้นแหละ ก็จะแสดงออกมาเป็นความก้าวร้าว เป็นความเกร เป็นความอะไรไข่ม้อยครับ เพราะพืชเชื้อที่ไม่ดี ที่อยู่ในใจ ทั้งความติด ความอยาก ความชอบในการเล่นเกมส์ ในทางเลื่อมทั้งหลาย ก็จะแสดงออกมา แต่ผู้ที่สะสมพืชเชื้อที่ดีมาก็จะแสดงออกเช่นกัน เป็นผู้ที่รับผิดชอบ มีความขยันหมั่นเพียรในการเตรียมตัวที่จะสอบเข้ามหาวิทยาลัย ซึ่งดูเป็นเรื่องราวแต่จริงๆ เนี่ย เป็นจิตทุกขณะ เป็นความเป็นไป ที่เกิดตามปัจจัย ตามเหตุ โดยเฉพาะพืชเชื้อที่สะสมมา

เพราะฉะนั้น ที่ว่าเกิดความรัก ความขังเนี่ย ความรักความขัง เกิดจากอะไร? ถ้าตอบให้ตรงตัว นะครับ เกิดจากพืชเชื้อของความรัก ความขัง ซึ่งสะสมไว้ในจิตที่แสนมหัศจรรย์ จิตนี้มีความมหัศจรรย์ คือ สะสม ทั้งดีและไม่ดีทุกอย่างไว้ นี่คือคำสอนพระพุทธเจ้า ต้องเข้าใจก่อนนะครับว่า ชีวิต คือ จิตแต่ละขณะ เพราะฉะนั้น จะละอกุศลเนี่ย จะละระดับไหน? ก็ต้องมีความเข้าใจ

เพราะฉะนั้น ในการที่เราสะสมสิ่งที่ดี เรามีจิตที่ดี มีความเข้าใจความจริง ก็เป็นคนที่มีการเกิดเพิ่มขึ้น การที่จะเกิดความคิดที่ไม่ดี ก็เกิดความคิดที่ดีแทน บางคนเห็นคนๆ เดียวกันเนี่ยครับ เห็นแล้วหมั่นไส้ สะสมมาที่จะเข่นคนอื่นเขา หมั่นไส้เปรียบเทียบ ไม่จำเป็นเลยนะครับ การที่เราจะเรียนหนังสือได้ดี ไม่จำเป็นต้องว่า เราเก่งที่สุด เราจะต้องดีที่สุด โดยที่มีความสำคัญตนให้เดือดร้อนใจไป การรับผิดชอบในหน้าที่ ขณะนั้นเป็นจิตที่ดีงาม ที่คิดถึงคุณของผู้ปกครองพ่อแม่เนี่ยครับ ขณะนั้นนะ เออ...เรามีหน้าที่จะเรียน ขณะนั้นเป็นจิตที่ดีงามซึ่งจริงๆ แล้ว ไม่ใช่ตัวของเราด้วยนะครับ แต่เป็นสภาพจิตที่เกิดดับ แส่นรวดเร็ว สลับกับความอยากเล่นเกมส์ สลับกับความหงุดหงิดใจ ความเครียดเวลาก็ใกล้เข้ามาแล้ว เดี่ยวสอบสารพัดโอเน็ต อะไรต่ออะไร แอดมิชชัน เครียดไป ขณะที่เครียดเป็นธรรมไหม? ถ้ามานี้ ความเครียดเป็นธรรมไหม?...เป็น...แต่เป็นอกุศลธรรม เป็นสิ่งที่มีจริง เกิดตามปัจจัย คือเชื่อที่ไม่ดีและเมื่อมาในช่วงเวลา ที่ให้เราคิดเรื่องนี้ ก็เป็นอย่างนี้

เพราะฉะนั้น ถ้าเรามีการศึกษา
ธรรมะ ธรรมะนี้จะเป็นประโยชน์
กับคนทุกวัย ไม่ว่าจะเป็นวัยรุ่น วัย
กลางคน วัยสูงอายุ นะครับ...

...เพราะฉะนั้น นะครับ สะสม
ความรู้ ความเข้าใจไปเป็นประจำ
ให้กุศลเกิดแทรกคั่นบ้าง แล้วก็มี
ความรับผิดชอบขึ้น แต่ไม่ใช่เรื่องที่
กะเกณฑ์ทำได้ทุกคน เพราะถ้าทำ
ได้ทุกคน ทุกคนเป็นคนดีหมด

แต่ใครล่ะที่จะรับคำสอน ใครล่ะที่จะรับไปในทางที่ดี ก็ต้องตาม
อริยาศัย เพราะฉะนั้น ก็คือ ตอบว่า ศึกษาคำสอน ศึกษาธรรมะ
แล้วสะสม "ความดี" ไว้ในจิต ซึ่งความดีนี้เป็นสากลนะ ไม่ว่า
นักเรียนจะเป็นชายเป็นหญิง เป็นนักเรียนชั้นไหน เป็นไทย จีน
ฝรั่ง อะไรก็แล้วแต่ เป็นความดีที่เป็นสากลที่มีสะสมไว้ในจิต ก็
จะเป็นปัจจัยให้ปรุงแต่งให้จิตที่ดั่งามเนี่ย เกิดสลับบ้าง ถ้าไม่มีจิตที่
ดั่งามเกิดสลับเลย โลกนี้จะเป็นโลกที่ไม่น่าอยู่เลย มีแต่ความไม่
ละอาย ความไม่เกรงกลัวต่อบาป อกุศลธรรมทั้งหลาย และการ
สะสมกุศลไว้ ก็เป็นการสะสมพืชเชื้อที่ดีไว้ เชื้อที่ไม่ดียังไงก็มี ไป
เห็นการเล่นเกมส์ที่สนุกก็อยากเล่น เล่นแล้วบางคนไม่รู้จักหยุด
เลย เล่นจนถูกรื้อไทร์ไป อย่าคิดนะครับว่า พ้นจากนักเรียนไป
แล้ว เพราะกิเลสเนี่ย ตามไปอยู่ในจิต พอไปเป็นนิสัย ตอนนี
สบายนะครับ ไม่มีใครคอยกำกับ เดียวก็ไปแล้ว เข้าร้านเน็ตซึ่ง

เดี๋ยวนี้มีเยอะ อะไรต่างๆ เนี่ยเยอะ เพราะเรากำลังพูดถึง "ธรรมะกับการดำเนินชีวิต"

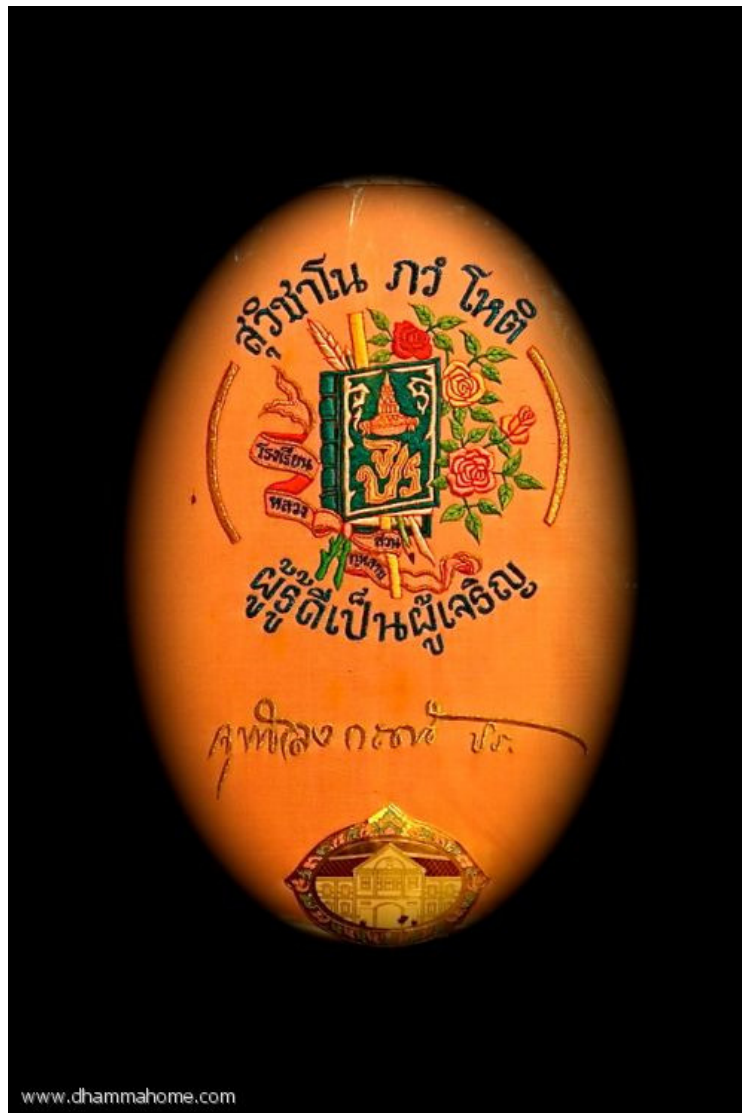
เพราะฉะนั้น สรุปว่า ชีวิตคือ จิตที่เกิดดับสลับต่อ เป็นกุศลบ้าง อกุศลบ้าง นักเรียนจะดำเนินชีวิตด้วยกุศล เป็นส่วนใหญ่ หรือเริ่มที่จะดำเนินชีวิตที่เป็นกุศลเพิ่มขึ้นหรือไม่ศึกษา แล้วชีวิตก็ดำเนินไปด้วยกุศล อันนี้เป็นคำเตือนจากคำสอนของพระพุทธเจ้า

ครั้งหนึ่ง ในสังสารวัฏฏ์ของบุคคล ที่มีโอกาสได้พบพระธรรม ใครเลยจะรู้ว่า จะเป็นเหตุ เป็นปัจจัย ให้บุคคลใดมีการสะสมสืบต่อ ความรู้ความเข้าใจในพระธรรม ในความเห็นที่ถูกต้องที่หาได้ยากยิ่งนี้ ต่อๆ ไปได้ สิ่งเดียวที่รู้ได้คือใจของเรา มีความมั่นคงขึ้นเพียงใด ในทุกๆ ครั้ง ที่ได้ฟังพระธรรม

สุวิชาโน ภวํ โหติ
ผู้รู้ดี เป็นผู้เจริญ

ขออนุโมทนาท่านวิทยากรทุกท่าน
และขออนุโมทนาในกุศลจิตของทุกๆ ท่านครับ

